

هۆکاره گانی زیادبوونه وهی جموجۆله گانی داعش

08-08-2022

نووسه ره گان

ئه عیاد تۆفان

کورته : دوا جموجۆله گانی داعش و مه ترسییه گانی ریکخراوه تیرۆستییه که له سه ره هه ریمی کوردستان و عێراق

لە ماوەى رابردوودا جموجۆلى داعش لە عىراق زىادى كردوووتەو و ئەمەش جارێكى دىكە، سەرئەجەكانى بۆ سەر ئەو رىكخراوە راکىشايەو. هەرچەند عىراق لە رۆژى 9 دىسەمبەرى 2017 دا دەرکردنى "داعش" و سەپاندنى كۆنترۆلى تەواوى بەسەر سەرئەجەم خاكى و ئاتەكەيدا بە درېژايى سنوورى سوورياسەو راکەياندبوو، بەلام شانە خەوتووكانى سەر بەو رىكخراوەكە كۆتاييان پى نەهات و لە دواى ئەو راکەياندى سەرئەجەوتەش، داعش توانىوتەتى چەندىن ئۆپراسىونى گىرنگ لە هەريمى كوردستان، عىراق و سووریا ئەنجامدات.

چالاکبۆنەو هەي داعش

لە راستيدا عىراق تاوەكو ئىستان نەيتوانىوتە كۆتايى بە داعش بەيئىت. تەنيا لەو كاتەو هەي كە بەغدا سەرئەجەوتنى بەسەر داعش راکەياندى، ئەو رىكخراوە زياتر لە 3 هەزار ئۆپەراسىونى ئەنجامداوە كە بەشێكى زۆريان فراوان و ستراتىژى بوون! تەنيا لە مانگى تەموزى رابردووشدا، ئەو رىكخراوە توانىوتى 26 ئۆپەراسىون لە عىراق ئەنجامدات. 8 يان لە باكوورى بەغدا، 4 لە موصل، 5 لە دىالە، 5 لە كەرکوك، 3 لە سەلاحەددىن و 1 ييش لە بابل بوو.

داعش چەقەستووى سياسى لە عىراق بە دەرفەت زانىو بۆ چالاککردنەو هەي خۆى. ئەو دەپەوتى لەرێگای كردهوكانى، بۆ جەماوەر و خەلكەكانى بسەلمىئىت كە هەيشتا كارايە و تواناي ماوە. ئەمەش يارمەتيدەر دەبىت بۆ رىكخراوەكە تاوەكو تواناكانى خۆى لە رێگای ميداوە پيشانيدات و بەكارى بەيئىت. لەماوەى سالى رابردوودا، داعش توانىوتەتى بە چرى هەيش بکاتە سەر ناوچەكانى نىوان سىگۆشەى باشوورى كەرکوك، سەلاحەددىن و دىالە.

داعشى ئىستا بە بەراورد بە داعشى سالى رابردوو

لە رابردوودا ئۆپەراسىونەكانى داعش لەسەر ئاستى و ئات بوو. بەلام ئىستا ئۆپەراسىونەكانى ئەو رىكخراوە بەسەر وىلايەتەكاندا دابەشكران كە برىتىن لە وىلايەتى موصل، ئەنبار، سەلاحەددىن و دىجەلە. ئەمەش واىكردوووە كارەكانى رىكخراوەكە ناناوەندى بىت. بۆ نموونە ئىستا والى يان خۆدى تىرۆرستەكە، ناوچە، شىواز و كاتى هەيشەكانى دياريدەكات. ئەويش لە كاتىكدا بە كە لە رابردوودا كارەكانيان زياتر ناوەندى بوون و، دەبوايە پيش هەموو شتىك، رەزامەندى «والى» وەرگيردرايە. ئىستا بەبى رەزامەندى «والى» ئۆپەراسىون دەكرىت و ئەمەش فراوانىيەكى لە جۆرى كردهوكانى داعش دروستكردوو. ئىستا داعش تواناي داگيرکردنى گوندىك، قەزا يان پارىزگايەكى نىيە، بەلام رىكخراوەكە هەيشتا تواناي ئەنجامدانى ئۆپەراسىونى فراوان و هەيشكردنە سەر پۆلىسى فیدرالى هەيە. دوايىن هەيشيشيان لەسەر پۆلىسى فیدرالى بوو لە ناوچەى مەتبىجە لە رۆژەلاتى پارىزگاي سەلاحەددىن. لە ئەنجامى ئەو هەيشەشدا 6 پۆلىس گيانيان لەدەستدا و چەندىن كەسى دىكەش برىندار بوون.

تاوەكو ئىستا تەنيا مەرەكانى داعش كوژران و سەركردايەتییەكانى دىكەى رىكخراوەكە نەكرانەتە ئامانج. مردنى ميريش لەناو داعشدا كارىگەرى لەسەر كارەكانى رىكخراوەكە نابىت، چونكە پيش ناشتنى ئەو مەرە كوژراوە ميرىكى دىكەى بۆ دەستنيشان دەكرىت.

تاكىكە نوپىكانى داعش چىن؟

لە دواى لە دەستدانى تواناي مرويى و پىداويستىيە سەربازىيەكان، داعش گەراپەو پىگەى سەرەتايى دامەزراندنى خۆى. ئەمەش واىكرد داعش شىوازی كردهوكانى بگۆرپىت. ئىستا زياتر فۆكەس دەخاتە سەر تىرۆرکردن، چاندنى بۆمب لەسەر رىگا و ئۆتۆمبىلەكان، ئۆپەراسىونى كوشتن بە قەناس، هەيشكردنە سەر ئەو خالانەى پشكىن كە لە يەكدييەو دوورن، دانانى خالى پشكىنى ساختە لەسەر رىگای نىوان شارەكان و تەقەکردنى ناراستەو خۆ لەرێگای هاوون. ئەم شىوازە ناناوەندى و لۆكالىيە دەبىتە هۆكارى زيادبوونى هەيشەكانى داعش بۆ سەر عىراق و هەريمى كوردستان. ئەمانەش هەر وەك چۆن نىچىرفان بارزانى، سەرۆكى هەريمى كوردستان ئامازەى پى كى، پىويستى بە "هەماهەنگى زياتر لە نىوان سوپاي عىراق و پيشمەرگە و پالىشتى هاوپەيمانى نۆدەوولەتى هەيە" بۆ ئەو هەي بەرپەرچ بەرپەتەو.

بىنەستى سىياسى و جموجۆلى داعش

دامەزراوہى سەربازى عىراقى بە ھەموو بەشەکانیەو، تەنانەت بە پۆلىسى فیدرالیشەو سەر بە حیزب و لایەنە سىياسیەکانن. تەنانەت ھیچ دامەزراوہیەکی ئەمنى نییە لە عىراقدا کە فەرمان تەنیا لە یەک لایەن وەرگرتت. ھەرۆھەا دامەزراوہ سەربازییەکانیش ھەر وەک پۆستە سىياسیەکان لەسەر پیکھاتەکان بەشکراوہ. جگە لەمەش چەندین ھیزی دیکە ھەن فەرمان لە دەرەوہى عىراقەوہ وەرەگرن. بۆیە ئەو دامەزراوہیە لەژێر ھەمان کاریگەرى دەبیت کە لەسەر ئەو حیزب و کەسایەتیە سىاسیانیە ھەبە.

ھەر دا بەشبوونیک یان ئالوزیەکی حیزبى و سىاسى رەنگدانەوہى تەواوى لەسەر کارى دامەزراوہ سەربازییەکانى عىراق دەبیت. بىجگە لەو، لەم کاتانەدا دامەزراوہ سەربازییەکانى عىراق چەندین ئەرکى دیکەیان پىسپىردراوہ کە دەتوانیت سەرنجیان لەسەر شەرى دژى داعش کەمبکاتەوہ. وەک پارێزگارى لە دامودەزگاکان، پاراستنى خۆپشاندەران و رووبەرپووبوونەوہى میلیشیاکان.

کۆتایى

چالاکبوونەوہى داعش لە عىراق کاریگەرییەکی بەھیز و راستەوخۆى لەسەر سەقامگىرى و ئاسایشى وڵات دەبیت. ئەمەش لە داھاتوودا دەبیتە رێگر بۆ بەردەوامبوونى پڕۆژەکانى وەر بەرھینان لە عىراق و ھەریمی کوردستان. ھەرۆھەا ئەم چالاکبوونەوہیەى داعش دلەراوکییەکی زۆرى بۆ دانیشتوانى عىراق دروستکردووەو پىویستە جارێکی دیکە سەرنجەکانى بخرینەوہ سەر .